

ЗАКОН

О МИРНОМ РЕШАВАЊУ РАДНИХ СПОРОВА

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

1. Предмет

Члан 1.

Овим законом уређују се начин и поступак мирног решавања колективних и индивидуалних радних спорова, избор, права и обавезе миритеља и арбитра и друга питања од значаја за мирно решавање радних спорова.

Поступак мирног решавања радних спорова покреће се и води у складу са овим законом, ако о истом спору није одлучено у складу са прописима о раду.

2. Основни појмови

Члан 2.

Колективним радним спором, у смислу овог закона, сматра се спор поводом закључивања, измена и допуна или примене колективног уговора, остваривања права на синдикално организовање и штрајк (у даљем тексту: колективни спор).

Страном у колективном спору, у смислу овог закона, сматрају се учесници у закључивању колективног уговора у складу са законом (у даљем тексту: страна у спору).

Члан 3.

Индивидуалним радним спором, у смислу овог закона, сматра се спор поводом отказа уговора о раду и исплате минималне зараде (у даљем тексту: индивидуални спор).

Страном у индивидуалном спору, у смислу овог закона, сматра се запослени и послодавац (у даљем тексту: страна у спору).

Члан 4.

Миритељем, у смислу овог закона, сматра се лице које пружа помоћ странама у колективном спору са циљем да закључе споразум о решењу спора.

Арбитром, у смислу овог закона, сматра се лице које одлучује о предмету индивидуалног спора.

3. Основна начела

1) Начело добровољности

Члан 5.

Учесници у закључивању колективног уговора су слободни да добровољно одлуче о учешћу миритеља у колективном преговарању.

Стране у спору су слободне да добровољно одлуче о приступању мирном решавању спора, ако овим законом није друкчије одређено.

2) Начело трипартизма и непристрасности

Члан 6.

У поступку мирног решавања радног спора учествују стране у спору и миритељ, односно арбитар, у складу са овим законом.

Миритељ, односно арбитар је дужан да поступа непристрасно.

II. РЕПУБЛИЧКА АГЕНЦИЈА ЗА МИРНО РЕШАВАЊЕ РАДНИХ СПОРОВА

1. Образовање и делокруг

Члан 7.

Образује се Републичка агенција за мирно решавање радних спорова као посебна организација (у даљем тексту: Агенција).

Члан 8.

Агенција обавља стручне послове који се односе на:

- 1) мирно решавање колективних и индивидуалних спорова;
- 2) избор миритеља и арбитра;
- 3) вођење Именика миритеља и арбитра (у даљем тексту: Именик);
- 4) стручно усавршавање миритеља и арбитра;
- 5) одлучивање о изузећу миритеља и арбитра;
- 6) евиденцију о поступцима мирног решавања радних спорова;
- 7) друге послове одређене законом.

2. Директор Агенције

Члан 9.

Радом Агенције руководи директор.

Директора поставља Влада Републике Србије (у даљем тексту: Влада).

III. ПОСТУПАК МИРНОГ РЕШАВАЊА РАДНОГ СПОРА

1. Заједничке одредбе

1) Покретање поступка

Члан 10.

Поступак мирног решавања радног спора покреће се подношењем предлога Агенцији.

Стране у спору могу да поднесу предлог заједнички или појединачно.

Предлог садржи нарочито:

- 1) име, презиме и адресу, односно назив и седиште страна у спору;
- 2) предмет спора.

Уз предлог стране у спору достављају документацију у вези са предметом спора, као и имена сведока, ако их имају.

Члан 11.

Ако је предлог поднела једна од страна у спору, Агенција доставља предлог и документацију другој страни у спору и позива је да се у року од три дана изјасни да ли прихвата мирно решавање спора.

2) Одређивање миритеља, односно арбитра

Члан 12.

Миритеља, односно арбитра споразумно одређују стране у спору из Именика, у заједничком предлогу, односно у року од три дана од дана прихватања појединачног предлога.

Ако стране у спору споразумно не одреде миритеља, односно арбитра, одређује га директор Агенције.

Члан 13.

Агенција доставља предлог и документацију у вези са предметом спора миритељу, односно арбитра који је одређен за конкретан спор.

3) Трошкови поступка

Члан 14.

Свака страна у спору сноси своје трошкове у поступку, осим трошкова миритеља, односно арбитра.

Члан 15.

Ближе услове у погледу начина међусобног општења учесника у мирном решавању спора и вођења поступка, у складу са овим законом, прописује министар надлежан за послове рада.

2. Колективни спор

1) Учешће миритеља у колективном преговарању

Члан 16.

Учесници у закључивању колективног уговора (у даљем тексту: учесници) могу да поднесу предлог Агенцији за учешће миритеља у колективном преговарању у циљу пружања помоћи и спречавања настанка спора.

Учесници могу да поднесу предлог заједнички или појединачно.

Ако је предлог поднео један од учесника, Агенција доставља предлог и документацију другим учесницима с позивом да се у року од три дана изјасне да ли прихватају учешће миритеља у колективном преговарању.

Предлог садржи врсту колективног уговора, учеснике, место и време преговора, а заједнички предлог и име, презиме и адресу миритеља.

Члан 17.

Миритељ у поступку колективног преговарања:

- 1) присуствује преговорима;
- 2) указује учесницима на предлоге који нису у складу са законом и другим прописом;
- 3) пружа стручну и другу помоћ учесницима.

Миритељ је дужан да буде непристрасан у току преговора.

2) Спор у делатностима од општег интереса

Члан 18.

У делатностима од општег интереса или у делатностима у којима би прекид рада могао да угрози живот и здравље људи или да нанесе штету већих размера, стране у спору су дужне да приступе мирном решавању колективног спора, у складу са законом.

Делатности у смислу става 1. овог члана јесу делатности које обављају послодавци у области: електропривреде, водопривреде, саобраћаја, радио–телевизије чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, ПТТ услуга, комуналних делатности, производње основних прехранбених производа, здравствене и ветеринарске заштите, просвете, друштвене бриге о деци и социјалне заштите.

Од општег интереса, у смислу овог закона, јесу и делатности од посебног значаја за одбрану и безбедност Републике Србије као и послови неопходни за извршавање међународних обавеза Републике Србије које утврди надлежни државни орган за одређену област или делатност.

Члан 19.

У делатностима из члана 18. овог закона стране у спору су дужне да заједнички поднесу предлог, у року од три дана од дана настанка спора.

Ако стране у спору не поднесу предлог, дужне су да о томе обавесте Агенцију.

Ако стране у спору не поднесу предлог, директор Агенције по службеној дужности покреће поступак мирења и одређује миритеља из Именика.

3) Орган надлежан за мирење

Члан 20.

Поступак мирења у колективном спору води се пред Одбором за мирење (у даљем тексту: Одбор).

Одбор чине по један представник страна у спору и миритељ.

4) Поступак мирења

Члан 21.

Миритељ је дужан да закаже расправу у року од три дана од дана пријема предлога и документације о предмету спора и о томе обавештава стране у спору.

Стране у спору су дужне да одреде свог представника у Одбору и о томе обавесте миритеља најкасније до дана заказане расправе.

Ако стране у спору не одреде свог представника у року из става 2. овог члана, поступак мирења води миритељ непосредним контактом са странама у спору.

Члан 22.

Миритељ је председавајући Одбора.

Миритељ отвара и води расправу.

Представници страна у спору на расправи износе своје ставове и предлоге.

Члан 23.

Миритељ има право да одвојено, ван расправе, прикупља информације и друге податке од представника страна у спору.

Члан 24.

По окончању поступка мирења, миритељ закључује расправу и са члановима Одбора доноси препоруку о начину решавања спора (у даљем тексту: препорука).

Члан 25.

Одбор даје препоруку у писменом облику, са образложењем.

За препоруку је потребно да гласају сви чланови Одбора.

Ако Одбор не донесе препоруку у року од пет дана од дана закључења расправе, миритељ може странама у спору да предложи препоруку.

Члан 26.

Препорука не обавезује стране у спору.

Ако стране у спору прихвате препоруку, закључују споразум о решењу спора.

Ако је предмет спора колективни уговор, споразум постаје саставни део колективног уговора.

Ако предмет спора није колективни уговор, споразум има снагу судског поравнања.

Члан 27.

Страна у спору која не прихвати препоруку дужна је да у року од три дана од дана достављања препоруке наведе разлоге за неприхватање препоруке.

На предлог миритеља Агенција може да објави препоруку и разлоге за неприхватање препоруке у средствима јавног информисања.

Члан 28.

Поступак мирења окончава се пред Одбором ако стране у спору закључе споразум о решењу спора у року од 30 дана од дана отварања расправе.

Члан 29.

Ако се поступак не оконча у смислу члана 28. овог закона, миритељ распушта Одбор и наставља поступак мирења непосредним контактом са странама у спору.

У случају из става 1. овог члана миритељ пружа помоћ странама у спору да се састану, расправљају о предмету спора и закључе споразум о решењу спора.

3. Индивидуални спор

Члан 30.

Индивидуални спор може да се решава пред арбитром, у складу са овим законом, ако је предмет спора:

- 1) отказ уговора о раду;
- 2) исплата минималне зараде.

Ако међу странама у индивидуалном спору тече судски поступак из истог чињеничног и правног основа, стране у спору дужне су да суду заједнички поднесу захтев за прекид поступка.

1) Поступак пред арбитром

Члан 31.

Арбитар је дужан да закаже расправу у року од три дана од дана пријема предлога и документације о предмету спора и о томе обавештава стране у спору.

Расправа се одржава у присуству страна у спору и арбитра.

Арбитар отвара расправу и утврђује да ли сва позвана лица присуствују расправи.

Ако једна од страна у спору неоправдано изостане са расправе арбитар може да одржи расправу у њеном одсуству, узимајући у обзир документацију коју је та страна доставила.

Свака страна у спору може да повуче предлог за покретање поступка пред арбитром најкасније до дана отварања расправе.

Члан 32.

Одржавање расправе је јавно.

Арбитар може да искључи јавност на захтев страна у спору, ако за то постоје оправдани разлози.

Члан 33.

Арбитар води расправу, узима изјаве од страна у спору и других лица у поступку, изводи доказе и стара се да се у току расправе изнесу све чињенице релевантне за одлучивање.

Стране у спору имају право да се пред арбитром изјасне о предмету спора и одговоре на наводе друге стране у спору.

Арбитар одлучује о одлагању расправе, по службеној дужности или на захтев стране у спору.

У случају из става 3. овог члана арбитар је дужан да закаже расправу најкасније у року од пет дана од дана одлагања расправе.

Члан 34.

Арбитар може да ангажује вештака.

На вештака се сходно примењују одредбе овог закона о изузећу арбитра.

Члан 35.

Стране у спору имају право да дају завршну реч на расправи.

Ако арбитар сматра да је предмет спора расправљен тако да може да одлучи, закључује расправу.

Члан 36.

Арбитар доноси решење о предмету спора у року од 30 дана од дана отварања расправе.

Решење садржи:

- 1) име, презиме и адресу, односно назив и седиште страна у спору;
- 2) изреку;
- 3) образложење;
- 4) датум доношења решења;
- 5) име, презиме и потпис арбитра.

Против решења није дозвољена жалба.

Решење је правноснажно и извршно даном достављања странама у спору, а ако је у решењу одређено да се радња која је предмет извршења може извршити у остављеном року, решење постаје извршно истеком тог рока.

Члан 37.

Стране у спору су дужне да обавесте суд о доношењу решења ако је поступак пред судом прекинут.

IV. МИРИТЕЉИ И АРБИТРИ

1. Избор миритеља и арбитра

Члан 38.

За миритеља и арбитра може да буде изабрано лице које испуњава следеће услове:

- 1) да је држављанин Србије и Црне Горе;
- 2) да има високу стручну спрему и најмање пет година радног искуства у области радних односа;
- 3) да није осуђивано за кривично дело на безусловну казну затвора од најмање шест месеци или за кажњиво дело које га чини неподобним за обављање ових послова;
- 4) да је достојно дужности миритеља, односно арбитра.

Члан 39.

Избор миритеља и арбитра врши се путем јавног огласа који објављује Агенција.

Избор између пријављених кандидата врши Комисија за избор миритеља и арбитра (у даљем тексту: Комисија).

Комисију чине два представника Владе, два представника репрезентативних синдиката основаних за територију Републике Србије и два представника репрезентативних удружења послодаваца основаних за територију Републике Србије.

Представнике Владе именује Влада, а представнике синдиката и удружења послодаваца именује социјално–економски савет основан за територију Републике Србије, на предлог репрезентативних синдиката и репрезентативних удружења послодаваца – чланова тог савета.

Комисија бира председника из реда својих чланова.

Члан 40.

Одлуку о избору миритеља и арбитра Комисија доноси у року од 15 дана од дана истека рока за подношење пријава.

Одлука се сматра донетом ако за њу гласа двотрећинска већина чланова Комисије.

Одлука је коначна и против ње може да се покрене управни спор, у складу са законом.

2. Трајање мандата

Члан 41.

Миритељ и арбитар се бирају на четири године и могу бити поново изабрани.

Рок из става 1. овог члана рачуна се од дана коначности одлуке о избору.

3. Именик

Члан 42.

Својство миритеља, односно арбитра стиче се даном уписа у Именик.

На основу одлуке о избору миритеља, односно арбитра директор Агенције доноси решење о упису у Именик .

Решење садржи име, презиме, адресу и стручну спрему миритеља, односно арбитра.

4. Садржај Именика

Члан 43.

Именик води Агенција.

Именик садржи следеће податке:

- 1) име и презиме миритеља, односно арбитра;
- 2) адресу;
- 3) стручну спрему;
- 4) назив и седиште послодавца, ако је у радном односу;
- 5) број и датум одлуке о избору;
- 6) број и датум решења о упису и брисању из Именика.

Члан 44.

Миритељ и арбитар дужни су да пријаве промену података из члана 43. став 2. тач. 2) и 4) овог закона у року од три дана од дана настанка промене.

5. Брисање из Именика

Члан 45.

Својство миритеља и арбитра престаје брисањем из Именика.

Миритељ, односно арбитар се брише из Именика:

- 1) ако се накнадно утврди да нису били испуњени услови из члана 38. овог закона;
- 2) ако престану да постоје услови из члана 38. тач. 1), 3) и 4) овог закона;
- 3) по истеку рока на који је изабран, ако не буде поново изабран;
- 4) ако одбије да се стручно усавршава;
- 5) ако нестручно и несавесно обавља дужности;
- 6) ако се неуредно одазива на позив Агенције;
- 7) ако неоправдано одуговлачи поступак мирног решавања радног спора;
- 8) на лични захтев;
- 9) услед губитка пословне способности;
- 10) услед смрти.

Члан 46.

Захтев за брисање из Именика може поднети социјално-економски савет основан за територију Републике Србије или један од учесника тог савета.

Директор Агенције доноси решење о брисању из Именика у року од 15 дана од дана подношења захтева, односно од дана сазнања за околности из члана 45. став 2. овог закона.

У случајевима из члана 45. став 2. тач. 4) – 7) овог закона директор Агенције доноси решење о брисању у сагласности са социјално-економским саветом основаним за територију Републике Србије, осим ако је захтев за брисање поднео тај савет.

Решење о брисању из Именика је коначно и против њега се може водити управни спор, у складу са законом.

Члан 47.

Решење о упису и брисању из Именика објављује се у "Службеном гласнику Републике Србије".

6. Изузеће миритеља и арбитра

Члан 48.

Страна у спору може директору Агенције да поднесе захтев за изузеће миритеља, односно арбитра, и то:

- 1) ако заступа неку од страна у спору, или је у последњих пет година заступао неку од страна у спору;
- 2) ако је сродник по крви у правој линији до било ког степена, а у побочној линији до четвртог степена неке од страна у

спору, односно ако је брачни друг или сродник по тазбини до другог степена неке од страна у спору;

- 3) ако је у радном или чланском односу са неком од страна у спору или је такав однос постојао у последње две године;
- 4) ако је повезан са странама у спору на било који други начин који би могао да утиче на његову непристрасност.

Миритељ и арбитар по службеној дужности воде рачуна о разлозима за изузеће у току поступка и дужни су да о њима обавесте директора Агенције.

Директор Агенције одлучује о изузећу миритеља и арбитра по обавештењу миритеља, односно арбитра и на захтев стране у спору, у року од осам дана од сазнања за постојање разлога за изузеће.

У случају изузећа поступак мирног решавања радног спора наставља се избором новог миритеља, односно арбитра у складу са овим законом.

7. Дужности и права миритеља и арбитра

1) Дужности миритеља и арбитра

Члан 49.

Миритељ и арбитар су дужни да поступају савесно и по свом најбољем знању, у циљу решавања спора између страна у спору.

Члан 50.

Миритељ и арбитар су дужни да се стручно усавршавају.

Члан 51.

Миритељ и арбитар су дужни да редовно обавештавају Агенцију о покретању, току и окончању поступка мирног решавања радног спора.

2) Права миритеља и арбитра

Члан 52.

Миритељ и арбитар имају право на награду за рад и накнаду трошкова које су имали током поступка.

Актом Владе утврђују се услови за остваривање права на награду и накнаду трошкова и њихова висина.

Средства из става 1. овог члана обезбеђују се у буџету Републике Србије.

Члан 53.

Миритељ и арбитар имају право на одсуство са рада без накнаде зараде (неплаћено одсуство) за време док воде поступак мирног решавања радног спора у складу са овим законом.

V. ЕВИДЕНЦИЈА О ПОСТУПЦИМА МИРНОГ РЕШАВАЊА РАДНИХ СПОРОВА

Члан 54.

Агенција води евиденцију о поступцима мирног решавања радних спорова.

Евиденција садржи нарочито:

- 1) име, презиме и адресу, односно назив и седиште страна у спору;
- 2) име и презиме миритеља, односно арбитра;
- 3) предмет спора;
- 4) датум покретања поступка;
- 5) датум и начин окончања спора.

VI. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 55.

Влада ће поставити директора Агенције у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона.

Избор миритеља и арбитра и њихов упис у Именик, у складу са овим законом, извршиће се до 31. децембра 2004. године.

Одредбе овог закона које се односе на поступак мирног решавања радних спорова примењују се од 1. јануара 2005. године.

Члан 56.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".